



KLEMEN PISK

Nedrčki

Tri tedne je, odkar sem začel poučevati na osnovni šoli Simon Jenko. Delo mi gre dobro od rok, tuintam napišem kako negativno oceno – triintrideset jih je v redovalnici – ali pa uporabim leskovo šibo. To mi je v veliko zadovoljstvo. V zbornici sem slišal nekatere učitelje tarnati, kako mučen je učiteljski poklic, kako človek ne dobi nobenih povratnih informacij, a jaz se s tem ne strinjam. No, morda res ni veliko povratnih informacij, je pa veliko povratnega zadoščenja. Ne samo ob tepežkanju, temveč tudi pri opazovanju in dotikanju lepih, mladih deklic. Naj povem, da so se že pritožile socialni delavki (prav gotovo tiste tri, ki se jih nisem dotikal), ta pa je takoj pritekla k meni in me ostro pokarala, vendar sem ohranil mirno kri. “Smrklje samo provocirajo in čakajo na mojo napako,” sem rekel. “Tako hinavske in pokvarjene so. Nalašč se oblačijo v izzivalna oblačila.”

Kar se oblačenja tiče, je čista resnica. Sploh se ne oblačijo tako, kot se za najstnice spodobi – v kavbojke in čez rit potegnjene ohlapne puloverje – sploh ne, ampak v minikrila, v prozorne, oprijete majice, bele bluže, skozi katere razkazujejo svoje prve podložene modrčke, v oprijete kazake ... Pravzaprav se moda niti ne spreminja toliko, kolikor se spreminjajo navade oblačenja osmošolk. Toda mene bolj zanimajo njihove navade slačenja. Pravzaprav trenutek, ko obleko slečejo in jo odvržejo na stol v svoji dekliški sobi poleg medvedkov, lizik, gumintvistov in posterjev. To mora biti nadvse čudovito.

Od vseh učenk me najbolj privlači Lara. A nič več kot samo privlači, drugače jo sovražim in ji vedno dajem negativne ocene,

tudi takrat, ko se vse nauči na pamet. Kot osebnost se mi zdi povsem na psu in je – odkrito rečeno – ne maram.

Njen oče je pred enim tednom prišel k meni na govorilne ure. Po hrupnem trkanju je stopil v mojo pisarno, z glave snel baseballsko čepico in se predstavil. Rekel je, da smo sosedje, da stanuje v isti ulici kot jaz. In sem mu rekel, da je zanimivo, da ga ne poznam niti na videz niti po imenu, ker sem eno leto živel v Ljubljani. Njegov stari oče, diplomirani gradbeni inženir in specialist za vodovodne stolpe, se je v Kranj preselil s Češkega. Prišel je zaradi postavitve vodovodnega stolpa, je rekel. To je bil zahteven projekt, ki je zahteval celega in sposobnega človeka, je rekel. In tak naj bi bil njegov prednik. Ko sem mu razložil, da me njegov prednik ne zanima in naj mi raje pove kaj o sebi, se je pri priči pohvalil, da se ukvarja z zbiranjem avtomobilov. Če bom kdaj prodajal zemljo, je rekel, naj ga takoj obvestim, ker jo rade volje odkupi, da si bo sezidal garaže, v katerih bo lahko hranil deset avtomobilov, ki jih poseduje, ker njegov vrt postaja premajhen. Skomignil sem z rameni in odgovoril, da ne bom nikoli prodajal, nakar sva skupaj pogledala v redovalnico – v uradni dokument Republike Slovenije – da bi videla, kakšne ocene ima njegova hči Lara. Ko je med samimi peticami zapazil slabe ocene pri slovenščini, je zmajal z glavo, si nanjo poveznil baseballsko čepico in odšel.

Odšel, ne da bi videl, kaj piše v moji žepni redovalnici – v tem osebnem in neuradnem dokumentu, ki ga zaklepam v spodnji predal pisarniške mize. Tam med drugim piše: Lara – obraz: 9.880, postava: 9.850, prsi: 9.760, privlačnost: 9.900, lasje: 9.880, zadnjica: 9.900, oblekica: 9.950, oči: 9.900, nos: 9.850, usta: 10, skupna ocena: 9.930, rating: 2635.

V žepni redovalnici so imena in priimki vseh deklet, ki jih poučujem. Nekatera od njih sem že ocenil, nekatera bodo še prišla na vrsto (do konca prve konference sta dobra dva meseca). Ocenjevanje poteka takole: ko končam s spraševanjem, si pred tablo stoječo učenko zelo natančno ogledam, se sprehajam okoli nje, potem nekaj zapišem v žepno redovalnico, naposled pa jo pošljem v klop. Prav tako se pretvarjam, da v žepno redovalnico beležim pluse in minuse. Namesto da bi ocenjeval učenkinino znanje, ocenjujem posamezne dele njenega telesa: prsi, zadnjico, boke ... in tudi celotno postavo, spolno privlačnost ter oblekico.

Že ko sem hodil v osnovno šolo, sem na tak način ocenjeval dekleta, najpogosteje svoje sošolke, potem tista iz paralelke, tista iz B izmene, tuintam kakšno iz drugih kranjskih osnovnih šol, nekaj pa jih je bilo z verouka. Število deklet se je gibalo nekje med sto petdeset in dvesto. Dvesto enajst, ja, zdaj sem se spomnil, največje število je bilo dvesto enajst, to je bilo na koncu sedmega razreda. Kaj se je pravzaprav dogajalo z vsemi temi dekleti? Bilo je tako: imel sem veliko majhnih, razcefranih zvezkov, v katerih je bilo nešteto preglednic, grafov in razpredelnic. Vanje sem vnašal podatke in rezultate. Najprej sem ocenil vsako dekle posebej, posamične dele telesa in tako dalje, potem sem ocene seštel in jih delil s številom kategorij. Tako sem dobil skupno, povprečno oceno, ki sem jo izračunaval vsake štiri mesece. Pomembna je bila za določitev

ratinga, vendar se ta dekletom ni spreminjal samo na štiri mesece, kajti medtem so potekali turnirji – neposredna soočanja oziroma medsebojni dvoboji udeleženk po sistemu vsaka z vsako, ali pa – če je bilo udeleženk veliko – po tako imenovanem švicarskem sistemu. Po turnirju sem preštel točke iz vseh dvobojev in zmagovalka je postala tista z največ točkami. Celoten sistem je bil šahovski (v tistem času sem bil namreč navdušen šahist pri krajevni skupnosti Vodovodni stolp). In tako sem vrstni red parov in kol določal po Bergerjevih tabelah, najvišji ratingi pa so se gibali v območju najvišjih šahovskih. Za primerjavo naj povem, da je imel v tistem času najboljši šahovski rating 2740 Gari Kasparov – in prav tak rating je imela Karolina, večkratna prvakinja mojega sistema. Toda vse ni bilo povezano s šahom. Ocene za posamezne dele telesa, privlačnost in oblekico so bile enake ocenam z gimnastičnih tekmovanj. Že takrat sem bil namreč strasten privrženec tega čudovitega športa, predvsem ženske gimnastike.

Uvrstitev tekmovalk na turnirjih je bila odvisna od mojega razpoloženja. Kajti jaz sem bil tisti, ki je določal ocene. Niso me vsak dan privlačila ista dekleta. En dan so me bolj pritegnila tista z dobro postavo, drugi dan bolj prsata, tretji dan pa tista z ogromnimi zadnjicami. Pa še nekaj je bilo pomembno – dekleta so takrat še spolno dozorevala, zato so bile njihove uvrstitve nestanovitne. Lahko se je zgodilo, da so kateri od njih nenadoma zrastle prsi ali zadnjica in se je kar na lepem visoko povzpela na lestvici.

Kaj je bilo bistvo mojega početja? Zakaj sem se trudil in zakaj sem sploh ustvaril tako zapleten sistem, ko pa bi lahko zadevo opravil na enostavnejši način? Zadeva še zdaleč ni bila tako preprosta, saj nikakor ni šlo zgolj za nekakšno otroško igro, temveč za nekaj, kar je imelo svoj pomen. To vidim šele zdaj, ko sem psihično dozorel in znam uporabljati metodo samoopazovanja, tako imenovano introspekcijo. Znam se poglobiti vase in podoživeti pretekle dogodke, in zato lahko končno rečem, da je bil ves smisel v ratingu. V čaščenju in opazovanju ratinga. Višji ko je bil, bolj sem bil vznemirjen in mnogokrat sem se zgrudil v transu. Tresle so se mi roke, ustnice drgetale, globoko sem dihal skozi nos in se z glavo drgnil ob hrapavo preprogo. Preden sem šel spat, pa sem na pisalni stroj natipkal vse številke, ki sem jih izračunal z žepnim računalnikom. In takrat se mi je od nepopisne sreče skoraj zmešalo. Ah, bilo je prečudovito, fantastično!

Vesel sem. Pogledam skozi okno, sončno je, kot v pravljici. Vesel sem danes, vse je tako pomladno in polno življenja, narava se prebuja. Odprem okno in skoraj padem v trans od pretiranega veselja, takrat pa zagledam bitje, ki sedi v avtoprikolici za ograjo na drugi strani ceste. Naravnost proti mojemu oknu gleda. Iz avtoprikolice prihaja hrupna, razbijaška glasba. Bitje me preplašeno opazi in se sramežljivo nasmehne. Lara ... Prekletol! Zaprla se je v avtoprikolico in sedaj pred mojim oknom navija glasbo, in to ravno danes, ko naj bi bil vesel.

Lara, čeprav ima v žepni ređovalnici solidne ocene, me spravlja v bes. Vedno me zasleduje na poti iz šole domov, vedno hodi za mano in potem zavije na

desno, jaz pa na levo. Še nikoli nisem nobenega dekleta tako zelo sovražil kot Laro. Včasih jo opazim skozi okno delovne sobe, kako postopa po vrtu, igra pingpong ali se pelje s kolesom mimo moje hiše. Takrat bi jo najraje zlasal in pretepel, toda moram se premagati, kajti ni še napočil čas za to. Prej ali slej bo prišla ura maščevanja.

Spet sem razburjen zaradi te smrklje, spet se mi tresejo roke, kot že ničkoliokrat, odkar sem začel poučevati in jo prvič opazil. Moram se nekako pomiriti. Moram. Zato je čas za etimološko seanso. Samo ta me lahko pomiri. Samo besede me lahko razbremenijo in rešijo napetosti, ki vlada v meni. Zanimajo me poimenovanja za spodnje perilo v različnih jezikih, natančneje – modrčki. Omejil sem se samo na ta prečudovit kos ženskega perila, hodil po knjižnicah, etimoloških, navadnih, pravih, virtualnih, študijskih, splošnih in iskal in iskal. Našel sem jih v približno petdesetih jezikih, kar ni niti malo niti slabo glede na to, da se s tem ukvarjam šele dva tedna. Rezultat je tak:

Špansko *sosten sujetado*; francosko *soutien-gorge*; italijansko *reggipetto*; portugalsko *sutin*; romunsko *sutien*; dansko *brystholder*; švedsko *bysthållare*; norveško *brystholder*; islandsko *brjóstahald*, *brjostahaldari*; nemško *Büstenhalter*; nizozemsko *bustenhouders*; frizijsko *beha*; angleško *brassiere*; slovensko *modrc*, *nedrc*, *modrček*, *nedrček*; slovaško *živôtnik*, *šnurovačka*; češko *podprsénka*; poljsko *biustnik*, *biustonosz*, *stannik*, vulg. *cyckonosz*, *nacycnik*; srbohrvaško *grudnjak*, *steznik*; rusko *bjustgal'ter*; bolgarsko *sutien*; bosansko *lajb*, *brushalter*; latvijsko *krušturis*; litvansko *liemenelis*, *stanikas*; irsko *ciochbheart*; valižansko *bronglugh*; grško *stítodesmos*, *visotiki*, *sutien*; albansko *krahnorcë*, *krahoshe*; perzijsko *peston-band*; hindi *choli*; pidžin *banis bilong susu*; esperanto *mamzono*; madžarsko *melltartó*; finsko *rintaliivit*; estonsko *rinnahoidja*; baskovsko *bularreko*, *bularretako*; turško *sutyen*; arabsko *sountiana*; indonezijsko *kutang*, *beha*; malajsko *braju kutang*; japonsko *burajaa*; korejsko *bra*, *braja*; svahili *sidiria*; kazaško *keudeše*; amharsko *tut meyaža*; akavajo *manakeng*; arekuna *manak yeeng*; kantonsko *hong wai*.

Modrček brez naramnic je v norveščini *stroppelos brystholder*, v danščini *stroplos brystholder*, v nizozemščini *strapless beha* (lahko tudi *beha zonder schouderbandjes*), v frizijsčini *beha sûnder bantsjes*, v arabščini *sountiana men kher hmalat*.

Modrček s polovičnimi košaricami je v norveščini *halvskal BH*, v danščini *BH med 3/4 skale*, v frizijsčini *ynsjoch beha*, v perzijsčini *sine-bande-dekollte* ali *korsete dekolte*.

Podloženi modrček je v danščini *BH der lofter*, v frizijsčini *triuw omheech beha*, v arabščini pa *sountiana mrfoa*.

Modrček z oporo oziroma opornim lokom je dansko *bojle BH*, portugalsko *soutien com armação*, nemško *Bügel-Büstenhalter*.

Bügel je majhna zavita žička, narejena iz plastike ali kovine, vložena v spodnji del modrčka, da bi držala pokonci oziroma povzdignila vsebino in ji dala zeleno obliko. *Bügel* je tisto, čemur se angleško reče *underwire*. Ustrezen angleški prevod za tovrstni modrček je *underwired bra* 'z žico podloženi modrček'.

Drugače ima *Bügel* v nemščini različne pomene – lahko je obešalnik, streme, roč, locen, vezica ali skoba – in se navezuje na glagol *biegen*.

Za nenošenje modrčka imajo Japonci poseben izraz *noobura*.

Še nekaj dodatnih izrazov za modrčke in obrazložitev:

Ultrabra, na prsi učinkuje na poseben način – zaradi vstavljive blazinice so videti polnejše, učinek dekolteja pa se lahko poveča z nastavljivimi naramnicami.

Prozorni modrček z opornim lokom je skoraj neviden v naravni barvi, idealno se poda pod prozorne bluze in je peresno lahek in udoben zaradi brezšivnih košaric.

Modrček "čarobni križ" je izredne oblike zaradi široke podprsne opore, ki ima značilno obliko križa. Košarice ima podložene z bombažem.

Modrček za dojenje, košarice se lahko odpirajo ločeno.

Poleg modrčkov zbiram tudi izraze za košarice. To je tisti del modrčka, ki obdaja dojko in je bolj ali manj okrogel. Košarica je lahko različne velikosti – A B C D E, odvisno od velikosti prsi, ki jo ugotovimo na podlagi razlike prsnega in podprsnega obsega.

Sem dober poznavalec košaric. Če bi brskal po slovarjih, ne bi nikoli našel izrazov za košarice, zato je treba pogledati v modne kataloge ali pa telefonariti lingvističnim prijateljicam po svetu. Poglejte, koliko izrazov sem izbrskal s svojo detektivsko iznajdljivostjo:

Italijansko *coppa del reggiseno*; portugalsko *caixa*; francosko *bonnet*; romunsko *cupă de sutien*; islandsko *skál*; švedsko *kupa*; norveško *skål*; dansko *skål*; nizozemsko *cup*; nemško *Büstenschale*, *Körbchen*; angleško *brassiere cup*; slovensko *košarica*; poljsko *miseczka*; srbsko *korpica*; češko *košiček*; slovaško *miska*; ukrajinsko *časečka*; rusko *časka*; bolgarsko *časka na sutien*; litvansko *staniko krepseelis*; grško *sakula*; madžarsko *a melltartó kosara*; finsko *kuppi*; estonsko *kann*; kitajsko *pi-džjou-bej*; malajsko *mongkuk*; tajsko *Yog-Song*; korejsko *cup*; japonsko *burakappu*.

Košarica pri modrčku pomeni v večini primerov 'košarico' ali 'skodelico'. Ena od izjem pa je kitajski izraz, ki je bolj zapleten. Kitajsko *pi-džjou-bej* dobesedno pomeni skodelico za pivo. Vedeti je treba, da je kitajščina korenski jezik, ki tvori nove besede z združevanjem različnih korenov, v tem pa niti ni kake posebne logike, ampak gre za abstrakcijo oziroma simbolične pomene. Tako je *bej* 'skodelica', *džjou* 'alkohol, vino', *pi-džjou* 'pivo'.

In z razčlenitvijo kitajskega izraza za košarico je zaključena še ena etimološka seansa. Spet sem pomirjen, srečen in vesel. Od zadovoljstva se mi blede pred očmi. Gledam besede in se čudim samemu sebi, nikoli si ne bi mislil, da sem tako sposoben. Koliko različnih, zanimivih besed sem našel in koliko časa sem porabil za svoje raziskave, ki še niso končane! Še veliko lepih trenutkov bom preživel ob iskanju tovrstnih besed, še veliko zadovoljstva me čaka, o, kako sem vesel! Srečen sem in v mislih se mi prikazujejo nenavadni prizori, vrti se mi v glavi, vse bolj omočen postajam. Obdaja me bela svetloba, ki se počasi temni. Prehajam v neznane svetove, po katerih še nisem hodil. Nenadoma se znajdem na čudnem kraju. Iz ozadja prihaja še bolj čuden ropot.

Sprehajam se po veliki tovarni, sliši se strahotno ropotanje, obkrožajo me velikanski stroji. Povsod enakomeren hrup. Kakšna zastarela tehnologija! Tovarna je povsem nesodobna. Še dobro, da bo prihodnje leto švicarsko podjetje Inter-Spitzen vanjo vložilo 8,3 milijona dolarjev. Za tekočim trakom sedijo tekstilne delavke v modrih haljah in izdelujejo modrčke. V vsaki vrsti so po štiri delavke. Prva se že celo življenje ukvarja z oporami, druga z naramnicami, tretja s košaricami, četrta s preponami. V kesonih se nabira vedno več modrčkov.

“Saj to je Lara!” zavzdihnem ob pogledu na majhno svetlolaso deklico v modri halji.

“Ja,” reče direktor.

“Kaj pa dela tukaj?” sem začuden.

“Dela za tekočim trakom, kot vse druge delavke.”

“Zakaj?”

“Zaposlila se je v našem podjetju, ker ni končala nobene šole. Imela je nekega zahtevnega učitelja, ki je ni in ni hotel spustiti naprej. In zato ni imela druge izbire, kot da si poišče delo.”

“Živjo, Lara,” rečem in jo počoham po glavi.

Lara me pogleda in se zasmeji, vendar ne za dolgo, ker mora brž priti košarico na oporni lok. Delo za tekočim trakom poteka v hitrem tempu.

“Pridna si, pridna,” rečem. “Ko bi bila vsaj še v šoli tako pridna!”

Lara skomigne z rameni, jaz pa se sprehodim naprej po tovarni.

Splezam na velikanski stroj in se s petih metrov vržem na glavo v keson z modrčki. Kako mehak pristanek! Modrčke mečem v zrak, da frčijo levo desno, en prileti direktorju naravnost za vrat.

“Gospod, lepo vas prosim ...” reče direktor in si z velikimi težavami poskuša sneti modrček z vratu.

“Ja, že grem, že grem, samo malce sem se hotel pozabavati!”

Poslovim se in odidem. Skoraj že zapustim tovarno, ko se za menoj oglasi direktor:

“Kaj pa pogodba?”

“Kakšna pogodba?” rečem in se obrnem. Direktor ima še vedno za vratom modrček.

“No, boste kupili modrčke ali ne?”

Pristopim k njemu in se popraskam po glavi.

“Ja, tegale bom kupil,” rečem in mu, kot bi trenil, snamem modrček z vratu.

“Gospod, nisva se razumela, rekli ste, da boste kupili tri tone modrčkov ...”

“To da sem rekel? Kdaj pa?”

“Rekli ste, da bodo za izvoz ...”

“Ah, za izvoz? Ne verjamem, da sem to rekel. Imel bi jih za osebne potrebe.”

“Samo zaradi vas sem naročil posebno zalogo!” je jezen direktor.

“Vaši nedrčki so predragi,” rečem in odvržem modrček v keson. “Kapitalist ste in zavajate potrošnike. Poleg tega zlorablajte otroke. Za slabo plačilo delajo v vaši tovarni.”

“Zlorabljam otroke?” je začuden direktor.

Zažvižgam Lari in ji pomaham. Ona pusti delo za tekočim trakom in mi sledi proti izhodu. Direktor zaprepadeno obstoji z odprtimi usti. Zunaj je parkirana moja vespa. Sedem nanjo in jo vžgem, Lara prisede. Navrem ročico in se odpeljeva. Topel, sončen dan je danes. Zračni upor in veter nama mršita lase. Odločno strmim predse in stisnem zobe, Lara se me tesno oklene okoli pasu. Kar nekaj časa se že peljeva, toda vse bolj se mi dozdeva, da ne grem po pravi poti. Vedno sem se tukaj vozil, kako je mogoče, da je zdaj vse drugače? Pred najinimi očmi se kaže napol podrta stara bajta. To je moja domača hiša. Peljeva se mimo nje, po Kopališki ulici, peljeva se mimo Larinega očeta, ki kolesari na drugi strani ceste, peljeva se mimo vodovodnega stolpa, ki ga je sezidal njen češki prednik, peljeva se čez most na Rupovščici, mimo Kosorepa, kjer sva se nekoč lovila, mimo rečice, peljeva se skozi skalne votline in zavijeva v gozdček ob kanjonu reke Kokre. Na kamniti polici sva. Ne smeva naprej. Tam je prepad in globoko spodaj reka. Kaj pa, če vseeno zapeljem? Kar tako, da bom videl, kaj se bo zgodilo. Tako zelo radoveden sem. Kaj bo, ko bom zapeljal čez rob prepada? Navrem ročico, Laro je zelo strah in se me še bolj oklene, drviva proti prepadu, na robu sva.

Tal ni več, ne čutiva jih, samo zrak naju obdaja, oh, kako je lepo, kakšna svoboda je v zraku ... “Hej, Lara, ti je všeč ta občutek?” jo vprašam in se veselo nasmehnem. Lara ne odgovori. Letiva, sonce je bleščeče, ploveva mu nasproti, skupaj, midva, jaz in Lara. Ptice, ki jih srečujeva med letom, se čudijo. “Kako lahko letita, če nimata kril?” vpraša krokar, ki prileti mimo. “Tudi letala imajo krila, vidva pa ...” Saj res, kako da sploh letiva, če nimava kril? Mogoče sva nezemeljski bitji in jih za letenje sploh ne potrebujeva. Mogoče naju nosi zelo močan vzgonski veter, čeprav nimava aerodinamične oblike. Mogoče ploveva po zraku, ker sva tako lahka, lahka kot dve peresi, kot mehak, beli puhek ... Mogoče naju je vsrkal vrtinec besed in ponesel s seboj v neznano, in tako zdaj letiva z njim, skupaj s tisoči besed ... mogoče sva ... ah, seveda, že vem! Vespa je pravzaprav osa. Ose pa letijo, mar ne? Ose imajo krila.